

zwaar Zwaavel en ook zo zwaar Wynsteen bygezet, dat te zaamen tot een Glas laten smelten, en een stukje daar van op 't gesmolten goud gezet is ook goed.

Spaanse Zeep in een Smelt Kroes verbrandt, (laat een graauwe Poejer na,) daar van op 't gesmolten Goudt gezet helpt ook. Nog werd wel Borax alleen gebruykt.

Ook werd het ongesmeedig Goud, wel in Sement gelegd en laater dat zo eenige uren in 't vier staan.

Vorder werd nog genooten 1 lo. zwarte Borax een vierde lo. Arfenicum, een achtste lood gebrande Wynsteen, een achtste lo. Salpeeter: die te zaamen fyn gestamt, en daar wat van op het gesmolten Goud gezet, en nog veele andere dingen te lang hier te melden, Alzo myn voorneemen is aan den Leerling het best by myn bekende meede te deelen.

Maniere hoe men Goud aljeert, en op zyn juste voet brengt, van die plaatsen daar het verwerkt staat te werden.

DE ervarentheid heeft geleerd, dat fyn Goud (vermits zyn weeke buygzaamheid,) niet zo bequaam is tot alderhande werk, als dat Goud het welk met fyn Zilver, en Rood-Kooper gemengt, of gealjeerd is. Daarom zal ik daar hier nog iets van

van zeggen, en by 't maaken der Gouds Toets-Naalden is daar meer van gesproken.

De Leezer zal gelievert te weten, dat die aljeeringe op veele wyzen kan geschieden, dog men moet ook weten dat die niet anders als met fyn Zilver, en alderbest roodkoper, tot nut kan, of mag geschieden, van deeze twee metaalen even veel genoomen, is by veele in 't gebruyk, en schynt zig alderbest met de Goud kleur te kunnen voegen, dog gesteld zynde dat alle fyne Gouden niet eeven hoog van koleur vallen, alschoon die in zig zelfs even deugtzaam zyn, (zo als blyklyk is,) en met het Goud dat door starkwaater is gefineert, en ook met stof en was gouden kan werden bewetsen. Zo is 't een Goud-Smit noodig te verstaan, dat men de hooger kleur krygt met wat meerder rood, en de bleeke door wat meerder wit te neemen, waar van by voorgemelde Toets-Naalden breeder is gesproken, dog zal altoos bevonden werden, dat het fyne Goud eerder na het wit als 't rood luyftert.

Dus zal ik hier maar alleen stellen, dat zo het fyn Goud dat gealjeert moet werden, een goede kleur heeft, dan niet anders als wit en rood eyenwel behoeft te werden genoomen, dat is, als men dat tot op 22 Cr. wil brengen, dat dan moet werden genoomen 1 Cr. wit, en 1 Cr. rood, en zo vervol-

volliglyk , tot zo min als 't begeert werd.

En om eenvoudig , en verstaanbaar van een goede aljeeringe verzeekert te zyn , zo kan men bygaande order volgen.

Ik stel dan te hebben gemunt Goud , als Rosenobels , Dukaten , en meer andere die voor fyn passeeren , en ordinaar op 23 Cr. 9 a 10 of 11 gr. werden gerekent , en ik moet Goud verwerken van 21 Cr. 6 gr. zo neemt men die massa van dat fyne Goud zo groot als men die oordeelt noodig te hebben , het zy van 24 ons , of 24 eng. dat het zelve is.

Dan gestelt dit Goud houd 23 Cr. 11 gr. en ik moet maar 21 Cr. 6 gr. hebben , zo trekt men die 21 Cr. 6 gr. van de 23 Cr. 11 gr. en werd bevonden , dat 2 Cr. 5 gr. overblyft , deze overschot werd van de fyne massa afgenoomen , en zo veel rood en wit weer in deszelfs plaats gelegd , dan is die 24 ons of engels weder vol , en het zal gesmolten zynde , gewis 21 Cr. 6 gr. houden , waar op men gerust kan zyn , en zig in allen gevallen op deze manier behelpen.

Of het kan ook door middel van Geldrekeninge geschieden , men steld eens de ons fyn , die kost 46 gul. en het Goud van 21 Cr. 6 gr. maar 40 gul. 17. st. 5 een tweede pen. zo is voor die ons fyn Goud meer betaalt , als tot dit werk noodig was , dan trekt men de 40 gul. 17. st. 5 pen. op de halve pen. zullen wy hier niet reekenen af-
van

van de 46 gul. so blyft perresto 5 gul. 2 st. 10 pen. voorts ziet men dan, hoe veel het engels Goud dat 21 Cr. 6 gr. is houdende aankomt, en men zal bevinden dat 2 gul. en sirka 14 pen. te zyn, zo denkt men dan voor 2 gl. 14 pen. koop ik een eng. hoe veel zal men koopen voor 5 gl. 2 st. 10 pen. en de uytkomst zal zyn 2 eng. 16 en een derde aas sirka, deze 2 eng. 16 en een derde aas by het ons fyn gelegt, dan is daar te zaamen 22 en een tweede eng. ruym. Zo kan men op dit werk een Proef maaken, stellende 2 eng. geeft myn 2 gul. 14 pen. wat geeft myn dan 22 en een tweede eng. dan zal de uytkomst zyn 46 gul. en 6 pen. het welk iets meer is als 'c fyn heeft gekost, dat wel zyn mag, alzò het by gezette Zilver ook Geld waart is.

Met een van deze twee manieren, kan zig een Goudsmit volkoomen behelpen, alhoewel ter munt die reekeningen naauwer bepaalt zyn, zo komt het hier zo naau niet op aan.

En om dat het in ons Land een gewoonte is, de waarde des Gouds by Cr. en gr. te stellen, zo als men het Zilver by pen. en gr. doet, zo zal men in deeze bygaande Tafels fol. 6. kunnen zien, hoe die teegens malkander, en teegens andere gewigten te vergelyken zyn.

Op deeze manier zal de ervarentheyd leeren, dat men altoos getmakkelyk en goet zal

zal afjeeren, het zy by groote of kleyne part-
tyen, en dat het evenveel is door wat ge-
wigt dat geschiet. Als men deszelfs verdee-
linge maar wel verstaat, want deze Tafels
wyfen klaar aan, hoe dat Cr. en pu. gewigt
uyt het troys kunnen werden gemaakt.
Maat niemant gelieve hier anders als Goud
Cr. gewigt te verstaan. (Alzo een Diamant
kraat) maar styf 4 afert troys is, welk Cr.
verdeelt wert in 4 grynen, dan in 8sten
10den en 32sten, welke kleyne bedeedingen
genoegzaam te kennen geeven, dat tot die
negotie wynig markten trois werden ver-
eyft.

Dus meen ik den Lezer op 't pad te heb-
ben gestelt tot het bevatten des Goud ar-
byts.

*Hoe men een gemaakt stuk Goud-Werks schoon
maakt, kleurt, en heldt.*

EEn stuk werks van Goud, onder han-
den zynde, wert door het behandelen
des Werk Mans gloejen, Soldeeren, en
door zyn innerlyke gesteltheyt vuyt, en
vertoont dan niet zyn behoorlyke schoone
kleur.

Daarom moet het gesoldeert zynde, wer-
den afgekookt in een Rood-Koperen Pan,
met Schoonwaater, en Wynsteen, of ook
wel in krankwaater, dog tot een gesoldeert
stuk, prefareer ik Wynsteen, om dat de
Borax